GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 70.

We Srodę Dnia 1 Września 1802.

Z Wiednia d. 25. Sierpnia.

Z powodu śmierci Xcia Henryka Pruskiego zawdział dziś dwor na 10 dni żałobę.

J. C. K. M. raczył koncepistę przy nadworney węgierskiey kancelaryi Franciszka Stera przez wzgląd na iego wieloletnie gorliwe zasługi, godnością ślachectwa z uwolnieniem od taxy nayłaskawiey zaszczycić.

Z Neiberga w Styryi donoszą, iż mieszkańcy tameyszych okolic mieli ukontentowanie oglądać u siebie d. 5 t. m. Arcy Xżęta Antoniego, Jana i Rainiera, ktorzy w towarzystwie dwoch nadwornych marszałków C. K. F. M. L. hrabiego Spork i jenerała majora hrabiego Nimptsz, C. K. konsyliarza i dyrektora gabinetu naturalnego w Wiedniu Xdza Stiez, chirurga Sterka, C. K. nadwornego ogrodnika Bretlmayra, iednego rysownika i z całem swoim dworem, konno przybyli do Naswaldu. Tam bawili się dziwieniem pięknych z natury okolic i polowaniem koz dzikich, kazali całą brykę rzadkich zioł botanicznych zebrać i do Wiednia odesłali. Stamtąd udali się d. 7 częścią pieszo, częścią konno do Neiberga, oglądali C. K. hamernią, hutę żelazną, kopalnie, nazbierali wiele naturalnych rzadkości dla gabinetu w Wiedniu; odwiedzili grobowiec Xcia Austryackiego Hilarego, fundatora bywszego tam klasztoru Cystersów, i byli na ślubie iednego włościana. O godzinie 10 poiechali do Arzek, gdzie na rozporządzenie hrabiego Szerfenberga, przez wszystkich gorników uszykowanych rzędem, okrzykami: Niech żyią! przyiętemi byli, i obeyrzeli nowy piec gorniczy. Stamtąd udali się do hałonowey kopalni P. Reichenberg, spuścili się przeszło 200 sążni głęboko w kopalnią, która wszędzie przedziwnie oświeconą była, przypatrywali się robieniu hałonu i o wszystkie szczegóły badali, a po obiedzie mieysce to opuścili.

W Węgrzech raczył J. C. K. M. podpółkownika regimentu kierysserów Xcia Cieszyńskiego, Jerzego Karola Kroyher, przez wzgląd na iego 26 letnią woyskową służbę, dawność ślachectwa dyplomatem z uwolnieniem od taxy nayłaskawiey zatwierdzić.

J. C. K. M. przedłużył także wywoz wszelkich żywności z Węgier do Austryi aż do ostatniego Grudnia 1802.

Z Medyolanu d. 5. Sierpnia.

Minister nasz zagranicznych związków

uwiadomił urzędownie miniſtra woyny i prezydenta woyskowey akademii, że pierwszy konsul przyiął mianowanie go członkiem tey akademii i tym sposobem zatwierdził iey byt, wzywaiąc oraz członki do pracy i gorliwości. Wyszły iuż dwa Nra dziennika tey akademii, a trzeci ieſt w druku.

Z Florencyi donoszą że woyska składaiące załogę tego miaſta wykonały d. 25 p. m. przyſięgę wierności Królowi. Toż samo naſtąpiło w Livornie. — Domyślaią ſię, że Królestwo JJ. będą ſię znaydować na zieździe Krółow Hiszpańskiego i Neapolitańskiego w Barcelonie, a wczaſie ich niebytności margrabia Venturi będzie rządy prowadził.

Z Genui piszą, że tam przybył baron Szubart, iadący na posła duńskiego do Neapolu.

Podług liſtow z Rzymu rząd francuzki doniosł Papieżowi, że podług wyznania iednego exiezuity, iezuici przed swoim wygnaniem z Rzymu zakopali znaczne skarby w zakryſtyi swego kościoła. D. 19 Lipca, zaczęto kopać w przytomności kommiſſarza francuzkiego Benzi i papiezkiego Marchetti, z tem wszyſtkiem oprocz ſtarych monet nic nie znaleziono.

Wichrzycielow w Bononii połapanych iuż tu przywieziono i wkrótce będą traceni. Polska brygada wszędy rozboynikow ściga; miała nawet z niemi kilka utarczek.

Na rowninach marengskich założony będzie oboz.

Będący ieszcze w Neapolu grenadyerowie roſſyyscy pod jenerałem Borosdynem odprawili d. 22 t. m. piękne obroty w przytomności Kroleſtwa Jchmość, za co Krol Jmć kazał im dadź 3 dniową ucztę.

Na wyspie Elbie wybrano wiele maytkow i do Tulonu na osadzenie woiennych okrętow posłano.

Oyciec S. dla zachęcenia kraiowych rękodzielni włożył cło na zagraniczne towary wełniane i bawełniane po 18 od ſta w całym kraiu, a w samym Rzymie ieszcze proez tego po 1 od ſta.

Z Paryża d. 11. *Sierpnia.*

Rozgłoszone od nieiakiego czasu względem Turek wiadomości, dały powód Monitorowi do naſtępuiących uwag:

" Wszyſtko, co nasze gazety względem smutnego ſtanu Turcyi ogłoſiły, ieſt nader przesadzone. Zamysł podzielenia państwa tureckiego, który wielkim lądowym mocarſtwom przypisuią, urodził ſię w głowach dziennikarzow. Alexander I. nie tchnie żądzą zdobywania kraiow, a w chwili, w którey pierwszy konsul nie będąc od żadnego mocarſtwa oto naglonym, ale z własnych iedynie pobudek wyciąga woyska z Hollandyi i Genui, gdy armie nasze iuż z Neapolu i państw kościelnych uſtąpiły; w tey mowię chwili, w którey on tak wiele bezintereſſowności okazał, miałżeby ſię razem zamysłami naiazdow i zdobyczy trudnić? Owszem wszyſtkie związki z Portą odnowione zoſtały, i niepotrzeba bydź głębokim politykiem, ażeby widzieć interes, który ma Francya w przywroceniu państwa ottomańskiego do iego potęgi i mocy.,,

Przed trzema dniami o godzinie 6 zrana pierwszy konsul z swoią małżonką wyiechał na spacer do ogrodu roślinnego, i odwiedził tamteyszą menażeryą w towarzyſtwie dozorcy robotników, który go nie znał. Gdy radzca ſtanu Fourcroy mieszkaiący w ogrodzie zielniczym dowiedział ſię o bytności pierwszego konsula, pośpieszył natychmiaſt aby go przyiąć ſtosownie do iego doſtoieńſtwa, ale dopiero w ten czas przybiegł, kiedy iuż pierwszy konsul do poiazdu wſiadał.

Upały które nas od 8 dni dręczyły, zwolniały nieco po wczorayszey burzy. Ta aczkolwiek niewielką była, z tem wszyſtkiem

z ostatniey błyskawicy piorun uderzył w dom na ulicy sekwańskiey i parę koni zabił. Właściciel stoiący na wschodach gdy grzmot usłyszał, rzekł żartem: "Oto Pan Bóg widzę gra w kręgle,„ w tym momencie piorun przez dom iego przepada, i zwala go ze wschodow. Przyczem iednak żadney nie poniosł szkody. Upał podług ciepłomierza Reomura doszedł do 29 stopnia.

Kommissya rady tayney odebrała rozkaz wygotowania urządzenia senatowey uchwały. Pierwszy konsul sam przednieysze artykuły dyktował.

Francuzcy komedyanci otrzymali pozwolenie dania bezpłatnie reprezentacyi na dniu 15 Sierpnia.

Od początku upałów codziennie po 7 lub 8 ludzi tonęło w Sekwanie przy kąpieli. Mamy tu wprawdzie szkołę pływania, ale kąpanie się w niey 15 soldów kosztuie, co nie każdy iest w stanie zapłacić.

Ob. Brussonet kommissarz związków handlowych w Maderze, który się historyą naturalną zatrudnia, przysłał instytutowi narodowemu 2 pamiętniki o pożytkach, które Francya mieć może z założenia ogrodu roślinnego na przylądku dobrey nadziei przy czem podaie sposób sprowadzania z połuduiowey Afryki do Europy użytecznych zwierząt i roślin.

Dopiero dnia wczorayszego ob. Duroc brał ślub z Panną Herwasowną w przytomności poselstwa hiszpańskiego i wielu ienerałów.

W przyszłą niedzielę będzie we wszystkich tuteyszych kościołach i całey Francyi za wprowadzenie trwałego rządu *Te Deum* śpiewane.

Wyspa St. Domingo iest teraz podzielona na 3 departamenta północny, zachodni i południowy, których stolicami są miasto Kap, Port Republicain i le Cayes. Władza policyyna iest w ręku woyskowych dopoki stan oblężenia nie będzie zdięty z tey wyspy.

Mowią niektórzy, że nasz rząd pożyczył Amerykanom 10 mill. franków na 10 od sta prowizyi.

Dla zachęcenia rękodzielni porcellany w Sewrze kazano iey co miesiąc 6000 frankow wypłacać. Przednieysze iey roboty należą zato do dyzpozycyi rządowey.

Między osobami wywiezionemi na wyspę Elbę znayduie się ob. La Maisonfort.

Dnia 13. Sierpnia.

Monitor mieści w sobie następuiące depesze z Gwadelupy:

List jenerała Rich-panse do ministra marynarki z głowney kwatery w Basse Terre na Gwadelupie d. 8 Lipca.

Ob. Ministrze! — Ostatni moy rapport skończył się na dobyciu Matuby. Odtąd iuż woyska nasze nic więcey do czynienia nie miały, iak tylko chwytać szczątki armii buntownikow i onych do obowiązkow nawracać. Smierć tych szaleńcow potrafiła wstrzymać pożary i rzezie. Te mordy i spustoszenia, które ponieśli niektórzy właściciele trapią mię niezmiernie; mimo to iednak widze się bydź przymuszonym ten zamysł kolorowych przeszkodzenia wylądowaniu armii za szczęśliwe zdarzenie do przywrocenia osady poczytać. To pewna, że się oni wzięli do oręża w mniemaniu, że wysłanie miało na celu rozpędzić czarne zastępy i część ich do rolnictwa przymusić, i w nadziei, że się Toussaintowi udało swoie znaczenie na St. Domingo utrzymać. Wiedzieli nadto o nieliczności woysk z Francyi wysłanych. Teraz gdy bezpieczeństwo i pokoy inż powrociły, powstaią na nowo widoki handlu i rolnictwa. Przeszkody pochodziły tylko z dumy dowodzcow kup uzbroionych, z wyuzdaności licznego woysk korpusu i z

włoczęgi czarnych plantownikow. Piętnaście tysięcy iuż do swoich domow powrociło, gdzie przez nayostrzeyszą karność na wedzy trzymani będą. Officyerowie, unterofficyerowie, i żołnierze armii naszey popisali się iak na żołnierzy francuzkich przystoi. Wzywam teraz twoiey pieczołowitości dla wdow i sierot tych, którzy na placu polegli lub zran odniesionych pomarli. Przyłączam Ci obszerny poczet odważnych woiownikow. — Pozdrowienie.

Podpisano *Richepanse.*

List jenerała kommenderuiącego do ministra marynarki, d. 9 Lipca z głowney kwatery Basse Terre.

Obyw: Ministrze! Rozkazałem, ażeby członki tymczasowey gwadelupskiey rady, która d. 21 Października uformowaną została, do Francyi się udały, i tam pod okiem rządu zostawały. Przybędą one do Brestu na okręcie Fougueux, który ztąd iutro odpływa, wyiąwszy ob. Danois, który się przed przyyściem floty do stanow ziednoczonych udał. Wielu innych mieszkańcow wyspy tenże sam rozkaz otrzymali. Chociaż ci wśrod zdarzeń na Gwadelupie zaszłych bardzo znaczyli, wiele się iednak do nich przyłożyli. Przyłączam obiaśnienia, których rząd przy ich usprawiedliwianiu się potrzebować będzie: z nich poznasz, iak ważny byłby bunt na dniu 29 Vendeniaire zrobiony, gdyby mu zwycięztwo woysk francuzkich nie zapobiegło było. Pozdrowienie.

Podpisano *Richepance.*

List jenerała kommenderuiącego do ministra marynarki z głowney kwatery Basse Terre d. 9 Lipca.

Ob. Ministrze! Gdy woyska francuzkie pobiły kolorowych, i były świadkami okrutnego obeyścia się z swemi wspoł bracmi rannemi na placu bitwy, których nielitościwie pomordowali, nie mogłyby bez wstrętu i słuszney nieufności patrzeć na tych ludzi w naszych szeregach umieszczonych. Ja to samo uczułem, i przekonałem się iak dalece wyrzucenie ich z tego stanu, którego za sposob do wybicia się na niepodległość użyli, było krokiem nieuchronnie potrzebnym do przywrocenia porządku. Postanowiłem więc do nowych korpusow żadnego z kolorowych nie brać, wyiąwszy małą liczbę do usług w koszarach i 150 do rożnych potrzeb w korpusie saperow użytych. Wielu kolorowym officyerom, którzy przed przybyciem naszem do armii gwadelupskiey należeli, rozkazałem się na okrętach Lefougueux i Redoutable do Francyi udadź. Należący do buntu poginęli lub pouciekali. Kazałem przywołać tych, którzy się po przyległych wyspach tułaią, a wszystkich, którzyby ich przechowywali, podobneż czeka przeznaczenie. Oddalenie tych ludzi przyłoży się do utwierdzenia porządku, który tylko woyska eurpeyskie utrzymać potrafią. Pozdrowienie.

Podpisano *Richepanse.*

D. 6 Sierpnia okręty Lefougueux i Redoutable przybyły do Brestu, a fregata Kornelia z tegoż portu do Lewantu odpłynęła.

Miasto Paryż dla uświetnienia dnia 15 t. m. poświęci znaczną summę na wykupienie zastawow z banku fantowego. Na nowym moście dany będzie faierwerk, a ratusz na placu Greve i obiedwie wieże kościoła P. Maryi oświecone będą. Ten ostatni widok od lat 18 nie był w Paryżu znany.

D. 18 t. m. umarł senator Levasseur w 79 roku życia swego. Prezydent Barthelemy, miał mowę na pochwałę zmarłego, z którego synow ieden służył przy armii egipskiey w randze jenerała brygady. Umarł także piwowar Acloque rowiennik Santerra w kommendzie paryzkiey narodowey gwardyi.

Jutro arcybiskup paryzki będzie chrzcił i bierzmował dwoie murzyńskich dzieci w kościele Quinzvingt.

Szef szwadronu ob. Hulin wydał pismo, w którym dowodzi możności kierowania balonem.

Sławna śpiewaczka Banti przybyła tu z Londynu.

Zboże i chleb bardzo tu teraz staniały.

W Rzpltey cisalpińskiey ten tylko bydź może obywatelem, który w gruntowey własności 3000 talarów lub w interessach handlowych 50,000 liwrów posiada.

Stary Laharpe do Orleanu wygnany, iuż do Paryża powrócił.

Nakazano ażeby żaden z biskupów i duchownych nie nosił krzyża i innych swoich znaków, tylko ci których rząd mianował.

Przybył tu rossyyski jenerał Xżę Dołgoruki.

Pensya naszych urzędników będzie teraz powiększona. Drugi konsul ma otrzymać 1 ½ mill. 3ci 1 mill. ministrowie po 350,000, a senatorowie po 50,000 franków na rok.

Ob. Gail profesor przy kolegium francuzkim chciał ostatnie dzieła swoie nauczycielowi swoiemu Vauvilliers do Petersburga przesłać; lecz dowiedziawszy się o nagłey iego śmierci, posłał ie Imperatorowi, który bardzo Vauvillierowi sprzyiał. Imperator tak nato profesorowi Gailowi odpowiedział: " Ob. Profesorze! Dziękuię Ci za różne dzieła, któreś mi przysłał. Nie wątpię, że godne są wielkiey twey sławy, którey w gruntownych umieiętnościach nabyłeś. Godny uczeń ma równe prawo do moiego szacunku, iakie niegdyś miał nauczyciel. Dan w Petersburgu d. 4 Lipca 1802.

Podp. *Alexander*.

Do tego listu był kosztowny pierścień przyłączony.

Wiadomo, że hrabia Panin rossyyski minister stanu chciał przez Szwecyą do wód zagranicznych iechać; ale dla przeszkód musiał wrócić do Petersburga i stamtąd dopiero na Królewiec do Cieplic się udadź. Teraz dowiaduiemy się szczegółow tey odmiany. Jenerał Szwedzki Klingsporr pisał na d. 12 Czerwca do hrabi Panina list, w którym między innem wyraził: „Powtarzam radę, którą WPanu dałem względem podroży iego, ponieważ kray szwedzki nie ma nic interesuiącego, ani przyiemnego dla podrożnego. Nadto muszę go uwiadomić, że Król móy Pan życzy, ażebyś kray iego iako nayprędzey opuścił i albo w Helsingforsie wsiadł na okręt, albo też lądem do granic się udał. Adjutant baron Otter ma zlecenie dawać mu wszelką w tey mierze pomoc." Hrabia Panin odpisał d. 14 Czerwca „Szacuię radę jenerała, ile mu powód iey przypisuię w oszczędzeniu mi niewygod podroży. Kiedy zaś rzecz iest o królewskim rozkazie, ażebym państwo iego iak nayprędzey opuszczał, tedy nie zapomnę uszanowania Królowi powinnego, a życzenie Jego iuż na owczas uskutecznione będzie, gdy WP. list ten odbierzesz. Gdy iednak przez moie prywatne postępki nie dałem powodu do tak niespodzianego kroku, i gdy w każdem czasie moie sentymenta okazywały szacunek dla imienia Króla szwedzkiego, zatem ta niechęć Szwedów iedynowładzcy musi bydź aktom moiego ministeryum w Rossyi przypisana, z których samemu tylko Imperatorowi rachunek zdawać winienem, bo iego ukontentowanie iest dostatecznem dla honoru moiego, i do niego się tylko w urzędzie ministra stanu stosować mogę. Z tey więc przyczyny odwołuię się u-

roczyście względem postępków Imperatorskiego ministra, iż tylko samemu Imperatorowi zdam z tego rachunek. „ Gdy hrabia Panin o tey rzeczy doniosł Imperatorowi, ten z Minska pod d. 24 Czerwca dał następuiącą odpowiedź: „Postępek dworu szwedzkiego z WP. zadziwia mię bardzo, i wyznać muszę, że Król musi mieć iakąś osobistą urazę do WP. i trudno byłoby mniemać, ażeby niektóre czyny iego ministrowstwa miały bydź Królowi pobudką do tego; ponieważ WP. byłeś tylko wykonywaczem Imperatorskiey woli, i mnie tylko z tego odpowiedzialnym iesteś. Tymczasem iakiżkolwiek bądź powód skłonił Króla do tego, tedy mię to nie tak bardzo zasmuca, iako WPanu szkodzić nie mogące, iako raczey dotyka mię niespokoyność, w którey z swoi em rodzeństwem zostawałeś. Wreście miło mi iest okazać WP. przy tem zdarzeniu moy nieodmienny szacunek. „

Z Hagi d. 14. Sierpnia.

D. 11 przybył tu P. Fox z Amsterdamu. Ciekawość widzenia tego sławnego człowieka była bardzo wielka, ale niewielu ią zaspokoiło. Odwiedził on wieś Szewelingę; onegday znaydował się na posiedzeniu ciała prawodawczego, a wczoray zrana w dalszą podroż do Spa się puścił. Towarzyszą mu P. Flin członek parlamentowy i ieden ślachcic angielski. Gdy bawił w Amerdamie, odprawił podroż do Hollandyi północney.

Wspomnione posiedzenie ciała prawodawczego było nader ciekawe. Składała tam rapport kommissya względem proponowaney od dyrektoryatu powszechney amnestyi. Odrzucono tę amnestyą, ponieważ nie było potrzebnych klausul i ograniczeń. Wczoray ie dyrektoryat nadesłał, a ciało prawodawcze na amnestyą zezwoliło.

Wyięci są z tey amnestyi ci którzy okręty lub twierdze nieprzyiacielowi poddali. Niemogą pierwey do oyczyzny powrocić aż poki nie sprawią się przed radą woienną. Uchwalono także, że powracaiący emigranci nie mogą używać praw obywatelskich, ani bydź na urzędy obierani. Z emigrantow hollenderskich, którzy w służbie angielskiey byli wielu iuż miało do Bielu przybydź

Dzienniki nasze pod artykułem z Paryża donoszą, że maią bydź ustanowione 4 damy pałacowe, które obce damy do Pani Bonapartowy wprowadzać będą. Zaprowadzeni także będą bogato stroyni hayducy.

Eskadra admirała Hartsynka, która woyska francuzkie do St. Domingo zawiozła, iuż do Texelu powrociła.

Dla mianowanego przy naszey Rzpltey rossyyskiego ambassadora hrabię Sztakelberga iuż tu mieszkanie naięto. Tak on iak i inni ambassadorowie dopiero po ukończeniu wynadgrodzeń niemieckich przybędą.

Idący do Petersburga poseł portugalski kawaler Aranjo iuż nasz dyrektoryat pożegnał.

Z Dylenburga d. 8. Sierpnia.

Tuteysza nowa iezuicka osada i inne klasztory gotuią się do wyruszenia, albowiem za obięciem tego kraiu przez woyska bawarskie skasowanie ich iest nieuchronne. Wszystko co sprzedadź mogą lub śmicią sprzedaią niekatolikom, lecz żydom, którzy w tem ich przesileniu podeymuią się im wszelkich zatrudnień. Już wiele świętości, kielichow i monstrancyy w żydowskich tyglach stopionych zostało. Perły i kleynoty zdobiące dotąd świętych, sprzedaią za nader małą cenę. Oświeceni obywatele cieszą się z odmiany rządu,

gdyż Jezuici usiłowali wprowadzić ciemnotę i barbarzyństwo.

Z Petersburga d. 6. Sierpnia.

W tych dniach zawinęła do Cronstadt fregata Duńska, na którey znaydowało się 60 kadetów morskich. Ci byli przytomni na paradzie woyskowey w tuteyszey stolicy, i w owczas Löwendahl minister Duński, prezentował ich Imperatorowi Jmci.

Sławny pałac Taurycki, który Xżę Potemkin wystawić kazał, będzie teraz przywrocony do dawnieyszey wspaniałości, co ukończy się zupełnie w następuiącym miesiącu Wrześniu.

Monarchini kraiu Irtynskaja, wyieżdza stąd niezwłocznie, ukontentowana z dobrego siebie przyięcia, tudzież z otrzymaney od Imperatora pomocy ku odzyskaniu wydartego sobie berła. Pani ta rządząc pod czas małoletności syna swoiego, była ofiarą spisku uknowanego przeciw niey od niektórych boiarów. Syna poimano, a ona sztucznym sposobem wymknęła się z rąk buntowników, i do Petersburga, o 1300 mil, częścią na koniu, częścią w kibitce iadąc, przybyła, z prożbą o pomoc woyskową. Dał rozkaz Imperator 16 tysięcom z dywizyi Kaukazu, ażeby szły tam gdzie ie ta monarchini poprowadzi, i do odzyskania tronu dopomagały. — Państwo Irtinskaja 1,500,000 dusz zamyka, hołduie Imperatorowi Rossyyskiemu, który się także Carem iego mianuie. Monarchini rządząca nim, ma 36 lat, iest dorodna, kształtna, i poważna; krok, który uczyniła, dowodzi, iż odwaga i przywiązanie iey ku synowi, trudy i niebespieczeństwa przewyższaią.

Z Aszafenburga d. 12. Sierpnia.

Dziś odprawił się uroczysty pogrzeb zmarłego elektora. Panuiący Elektor osobiście się na nim znaydował. Batalion grenadyerow przed zamkiem, a kompania artyleryi przed kollegiackim kościołem, gdzie ciało złożone zostało, assystowały temu obrządkowi.

Dzisieyszy Elektor potwierdził urządzenie swego poprzednika, ażeby dobra i dochody na prawem brzegu Renu, należące do kapituł, klasztorow i t. d. na lewym brzegu zniesionych, przez kommissyą były zarządzane, i dochody z nich na wsparcie tychże xięży przechodzących na ten brzeg, obracane były.

Z Lizbony d. 24. Lipca.

Dla wstrzymania rozboynikow algierskich uzbraiaią tu 2 liniowe okręty i kilka fregat, które się z amerykańską eskadrą na środziemnem morzu połączą.

Wielu officyerow rozpuszczonego tu korpusu emigrantow powraca do oyczyzny. Pozostaiący tutay nosili ieszcze order S. Ludwika, ale ambassador francuzki wyrobił u rządu, że im to zakazano.

Przedtem, gdy ieszcze ulice Lizbony nie były oświecone, co noc popełniane były zaboystwa. Dziś nowa policya naylepszy utrzymuie porządek; na iey czele iest francuzki emigrant hrabia Novion, który przyiął służbę portugalską; ma on pod swemi rozkazami 200 iazdy i 600 piechoty.

Z Strasburga d. 12. Sierpnia.

Sześć liniiowych okrętow odebrały rozkaz z rożnych portow udadź się do Tulonu, a stamtąd przeciw Algierowi dla zmycia hańby banderze francuzkiey zadaney. Ob. Hullin przeznaczony tam na posła, który przed rewolucyą, za prostego żołnierza w gwardyi francuzkiey służył, i w czasie zburzenia Bastylii nader się czynnym okazał, odebrał zlecenia upomnieć się o krzywdę Rzepltey. Słychać, że list od rządu, który on ma oddadź Deiowi iest

w nader groźnych wyrązach, i że Francya dla uczynienia końca łotrostwom Algier swoiem woyskiem obsadzi.

Ob. Laforest nasz poseł przy dworze bawarskim został mianowany pełnomocnikiem przy deputacyi Rzeszy w Ratyzbonie.

Z Londynu d. 13. Sierpnia.

Głownym przedmiotem politycznych u nas rozmów iest dzisiay gorący artykuł Monitora przeciw angielskim gazetom, który sprawił że papiery nasze aż do 68 za sto spadły. Nasze dzienniki teraz ieszcze żywiey przeciw Monitorowi powstaią i bronią z wielkiemi pochwałami wolności druku w Anglii, dodaiąc: że ieżeli kto ich winnemi bydź sądzi, może ich przed trybunałami angielskiemi oskarżyć, a te wydadzą bezstronny pewnie wyrok.

Wczoray przybył tu P. Calonne z Paryża, ale za kilka dni znowu tam wyiedzie.

Gdy lord Nelson przeszłey nocy z P. Williamem, lordową Hamiltonową i swoim bratem do Haferfordwestu przybył, lud wyprzągł konie i ciągnął go z muzyką i chorągwiami.

Jenerał Stowart w nadzwyczaynych zleceniach do Konstantynopola i t. d. iadący przybył d. 9. Czerwca do Gibraltaru, dokąd równie przybyły z Anglii amunicye i 12 śpiżowych armat, które są na upominek dla Cesarza marokańskiego przeznaczone.

Gazeta amerykańska Aurora utrzymuie: że traktat ustąpienia Francuzom Luizyany został cofnionym, i Hiszpania ten kray nadal zatrzyma.

Królewska familia dnia 29. t. m. opuści Weymuth. Parlament ma się d. 1. Września zgromadzić, i do obioru nowego lub potwierdzenia dawnego mowcy przystąpić.

Rząd francuzki ieszcze nie odebrał swoich wysp z naszych rąk, a okręty angielskie płyną ciągle z towarami do Tabagi i innych wysp francuzkich.

Dwa wschodnioindyyskie okręty the Porcher, i Highland Chief zostały od kaprów z wyspy francuzkiey przed upłynieniem czasu woiennego zaięte.

Powietrzożeglarz angielski P. Barrett, chimik w Grenwich zapowiedział swą podróż, ale do niey nie przyszło, bo balon niewczas gazem napełniony został. Mnostwo ludu nadaremnie się zgromadziło. P. Garnerin był także przytomny. Dziś równie ta podróż się nie udała, gdyż balon pękł w czasie napełniania.

Dnia wczorayszego w Bryghtonie i Londynie urodziny Xcia Wallii nader świetnie obchodzone były. W Bryghtonie Xżę kazał ludowi pieczonego wołu wystawić. Młody Xżę Orleans był na tey uroczystości. W Londynie bito cały dzień we wszystkie dzwony, i bandery z kościołów i gmachów publicznych powiewały. Wielka część miasta była wspaniale oświecona, iako i foxalowe ogrody, w ktorych 12,000 ludzi znaydowało się na koncertach i innych rozrywkach.

Pomiędzy Hiszpanami i naszą gibraltarską załogą od czasu przybycia Xcia Kenteńskiego nayleрsza przyiaźń panuie, i nasi officyerowie wyieżdzaią na zabawy do różnych hiszpańskich okolic. Xżę często z hiszpańskim rządcą Sgo Rocha przestaie, a żywności z różnych stron hiszpańskich do Gibraltaru za mierną cęnę w obfitości przystawiaią.

Tuteysze Dzienniki przygotowuią dla pierwszego konsula na podróż do Niderlandow paradny poiazd w Paryżu, wybiiaią go miedzią dla bezpieczeństwa od kuli i opatruią go łozkiem, biblioteką, stolikiem do pisania i t. d.

Na Otaheicie i wyspach towarzyskich pokazał się duch jakobiński. Już się w wielu okolicach pobuntowano i chcą rowność na gruzach dzisieyszego rządu wprowadzić.

DODATEK

DO Nru. 70.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

We Srodę Dnia 1. Września 1802.

Wiadomości tyczące się nauk, kunsztow i t. d. Wynalazki kunsztów codziennie ſię we Francyi pomnażaią, ponieważ rząd ich zachęca i liczne składki wspieraią. Pochon czynił publiczne doświadczenia z wentylatorami, służącemi do wysuszenia bielizny, iedwabnych, wełnianych i bawełnianych materyy w mniey dwoch godzin w naydżdzyſtszey nawet porze roku. Osobliwsza praſsa i sikawka powietrzowa są do tego iſtotnym narzędziem. Oſtatnia czyni troiaki użytek, suszy, czyści powietrze i rozgrzewa choćby naywiększe sale. — Bruin otrzymał przywiley na nowy oszczędnicy i zdrowia piec swego wynalazku, który ſię tem od innych różni, że woda gotuie ſię między piecem i ogniem, ogrzewa powietrze w izbie i dłuższe ciepło piecowi nadaie. — Desquin w Paryżu robi wiaderka do ognia z pręcia wierzbowego plecione, i płótnem obite, które ani powietrza, ani wody nie przepuszczaią. Płotna którym są obciągnione doświadczono iuż w Hawrze i Diepie w dobywaniu zatopionych rzeczy, iż wody nie przepuszcza. Dla ochronienia od deszczu woiennych potrzeb ieſt to płotno nader użyteczne; ale czyli wiadra nim obciągane są mocnieysze i wygodnieysze od naszych skorzanych, ieszcze ieſt pytanie.

Rzemieślnicy kopiąc przy tamie Deſſexa znależli pierścień, na którym ieſt wyryty Mars w Hełmie, uzbroiony dziridem w poſtawie ſiadaiąc na konia. Jeſt bardzo dobrze zachowany i zasługuie bydź złożony w Muzeum narodowem. Zoſtaie tylko do rozwiązania, iakim sposobem pomnik ten, wyſtawuiący obrządek dawnych Rzymian, mogł ſię doſtać na brzegi Sekwany.

Jakożkolwiek bądź nieprzychylni Francyi, wyrzekaią na zabranie z Włoch dzieł kunsztow, nie zaprzeczoną iednak ieſt prawdą, że zbiór i wyſtawienie na widok publiczny tych wielkich pamiątek dawnych i teraźnieyszych sztuk wyzwolonych, uważanych iako wspolne dobro całey Europy, ieſt prawdziwą i wieczną korzyścią; gdy przeciwnie wszyſtko co do Anglii sprowadzonym było, zamknięte ieſt w niedoſtępnych zbiorach prywatnych osob, i za wzor dla przyszłych pokoleń, służyć nie mogą. Znany z swoich podroży w Grecyi, Dallawey, wydał opis obrazow i ſtarożytności znayduiących ſię, może w 100 pałacach, i pomieszkaniach wieyskich Panow W. Brytanii; lecz zaledwo 4 lub 5 tych zbiorow widzieć można i to ieszcze potrzeba mieć szczególnieysze zalecenia, ażeby wniyście do tych świątyń otrzyać, iako tego P. Bülow doświadczył.—Malarz Faurel, który poźniey ſtał ſię offiarą okrutnego poſtępowania Turkow z wszyſtkiemi Francuzami, co ſię w ich ręce doſtali, darował wyborne kopie z gipsu, wszyſtkiego, co widział w czaſie kilkoletniey podroży w Morei i Atenach, do Museum centralnego kunsztow, ażeby służyły na użytek powszechny; zapewne iaki antykwaryusz Rzeplitey francuzkiey, wkrótce znowu do Grecyi posłany będzie. Przeciwnie wszyſtko co Anglicy odłamuią lub odkopuią w świątyniach Aten, ieſt prawie dla publiczności utraconym. Wszyſtko co Francuzi uprowadzili z Egiptu i czynione uwagi od uczonych, względem tego

kraiu, ma bydź iak nayporządniey urządzone i ogłoszone. Bibſioteka z Kairu, bardzo bogata w dzieła hiſtoryi i poezyi, do Marsylii przewieziona, do narodowey przyłączona będzie. Jak zaś w Anglii mało myślą, ażeby odebrane w Egipcie Francuzom kosztowne rzeczy, do Museum kraiowego, lub innego publicznego składu oddadź, dowodzi donieſienie w dziennikach umieszczone: iż pułkownik Turner, przywiozł dla ſiebie na fregacie Egyptienne, kamień znaleziony przez jen: Menou przy Rozecie, zawieraiący 3 napisy, to ieſt: w hieroglifach, w dawnym egipskim i w greckim ięzyku. Ob. Levesque, i inne członki inſtytutu narodowego, zatrudniali ſię dochodzeniem tych napisow. Piękne dzieła malarſtwa z Włoch sprowadzone od zwycięzcow Francuzow, są z naywiększą ſtarannością wyſtawione na widok publiczny w salach Luwru, umyślnie na to urządzonych; odnawiania popsutych obrazow bardzo ſię pomyślnie udały, i każdemu ieſt wolno kopiowaniem zatrudniac ſię; gdy przeciwnie żaden przyiaciel kunsztow cieszyć ſię nie może, z donieſienia w pismach angielskich umieszczonego: iż Richard Worsley, robi kosztowne odmiany w swoim pomieszkaniu wieyskim w Appuldercumbe, na wyspie Wight, i że pokoy ieden przyozdobiony będzie 4ma wielkiemi pierwszych malarzy włoskich obrazami, 15 do 20,000 f. szt. (6 do 800,000 zł. p.) szacowanemi, które przez Hiszpanią były sprowadzone z Neapolu, a które Francuzi nie zabrali.

Sławny naturalista Spalanzani, ostrzeżony będąc od P. Grani, uważał: że przy brzegach Messyny, kamień piaszczysty pod wodą będący, nie rośnie, iako niektore pisma niemieckie nie właściwie tego wyrazu użyły; ale pomnaża się przez osiadanie na nim piasku z morza i twardnienie; w 3 lub 4 lata, iest ieszcze miękki, ale iuż iednak przyciśnienie palca żadnego znaku na nim nie zostawia, a w 30stu dopiero latach, zupełnie twardnieie. Znaleziono w nim różne rzeczy; między innemi szkielet ludzki; ale nie uważano: czyli był skamieniały. Doktor pewien w Messynie znalazł w tym kamieniu czaszkę, w iey otworach było nieco massy twardey, piasczystey, lecz rzucił ią w morze, gdyż iego ludzie czasy tey obawiali się. Pomnażaiące się coraz bardziey warsztwy kamienia piaszczystego, rozciągaią się daleko w morze, i wielkim iest podobieństwem: iż z czasem Kalabrya i Sycylia w tym mieyscu, gdzie ciaśnina morska tylko 3 mile włoskie ma szerokości, złączą się; dowodem tego iest: że gdy przez trzęsienie ziemi w r. 1783. wieża oświecaiąca kanał przy Pelorum obalona była, inną potym stawiaiąc, musiano ią daleko bardziey ku morzu posunąć.

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 30. *Sierpnia* 1802.

Korzec Pszenicy	zł. pol. 28	do	34.
— Żyta	20	—	25.
— Jęczmienia	14	—	17.
— Owsa	10	—	11.
— Groch	21	—	22.
— Kaſzy iaglaney	38	—	46.

W Wiedniu d. 21. *Sierpnia.*

Meca wynoſząca 15 naſzych garcy:

— Pſzenicy	zł. pol. 18	do	25.
— Żyta	15	—	19½.
— Jęczmienia	11	—	13.
— Owsa	7	—	10.

W Brynie d. 20. *Sierpnia.*

Meca Pſzenicy	zł. pol. 19	do	22.
— Żyta	15	—	18.
— Jęczmienia	11	—	12.
— Owsa	8	—	9.
— Prosa	15½	—	16½.

W Gdańsku d. 7. *Sierpnia.*

Szefel czyli pół korca naſzego w monecie pruskiey:

— Pſzenica	zł. pol. 13½	do	18½.
— Żyto	9	—	12½.
— Jęczmień	7	—	7½.
— Owies	4½	—	5.

DONIESIENIA.

Magiſtrat Miaſta C. K. Stołecznego Krakowa podaie do wiadomości, iż różne kleynoty w złocie, srebrze i w koralach dnia 14 Września r. b. o godzinie 9 ranney tu na Ratuszu przez publiczną licytacyą więcey daiącemu za gotowe pieniądze sprzedawane będą.

Wszyscy zatem chcący sobie takowych kleynotow nabydź, maią ſię na wzwyż wyrażonym terminie, i mieyscu znaydować. Dan w Krakowie d. 13 Sierpnia 1802.

J. Gellinek.
T. Krzyżanowski,
Łodziński.

Z Rady Magiſtratu C. K. Stołecznego Miaſta Krakowa.
Kozłowski sekr.

Dnia 7go przyszłego miesiąca Septembra r. b. puszczona będzie w arendę stosownie do wysokiego C. K. Gubernialnego rozporządzenia dnia 22 Julii r. t. drogą publiczney licytacyi nay więcey daiącemu propinacya mieyska Chełmska.

Dnia 3go tegoż samego miesiąca propinacya mieyska Dubienska.

Dnia 6go tegoż miesiąca propinacya mieyska Krasnostawska, i dnia 9go propinacya mieyska Tarnogurska na rok ieden, to iest od 1go Listopada 1802, aż do ostatniego Października 1803, grunta zaś miasta Dubienki, Pynduga i Krastowszczyzna zwane w dniu rzeczonym na 3 lata, od 1go Listopada 1802, aż do końca Października 1805, tudzież cło mieysko-Krasnostawskie od piwa i miódu, koło miasta Krasnostawa 21 morgow w sobie zawieraiące, oraz tamteysze targowe i Jarmarkowe na rok ieden, od 1go Listopada 1802 do końca Października 1803.

Cena fiskalna za propinacyą miasta Chełma ustanowiona będzie na 628 zł. ryń. Też miasta Dubinki na zł. 950 ryń. Taż miasta Krasnostawa na zł. ryń. 1224 30 kr. Taż miasta Tarnogury zł. ryń. 413 30 kr.

Cena fiskalna od gruntu Mieysko-Dubienskiego Pynduga przez 3 lata rachuiąc na rok po 61 zł. ryń. 45 kr. ogólną summę 185 zł. ryń. 15 kr. Taż cena za grunt Mieysko-Dubienski Krastowszczyzna zwany przez tenże ciąg czasu po 2 zł. ryń. na rok, ogólnie za 3 lata na 6 zł. ryń. na Ostatek.

Cena fiskalna za cło Mieysko-Krasnostawskie od piwa i miódu na zł. ryń. 376. 15. kr.

Taż cena za role 21 morgów w sobie zawieraiące do Miasta-Krasnostawa należące Na . . . . zł. ryń. 15. 45 kr.

Zaś za Jarmarkowe i Targowe Krasnostawskie, na . . zł. ryń. 100. —

Publiczność ninieyszym z tym dodatkiem o tym się uwiadomia, że życzący tey dzierżawy, vadium 10 procentowe ilości powyżey rzeczoney licytacyyney, przed licytacyą złożyć maią, i kondycye dzierżawne na samey kommissyi licytacyyney przeyrzeć mogą.

Z strony C. K. Chełmskiego Cyrkularnego Urzędu, dnia 2. Sierpnia 1802.

W niebytności JW. Starosty Cyr.

Haan 1wszy kommissarz.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Panu Franciszkowi Druczowi: że Pan Jan Nepomucen hrabia Grodzicki u sądow tych — o przywrocenie sprawy do pierwszego stanu przeciwko sentencyi C. K. sądow tuteyszych dnia 25 Lutego 1800 roku względem summy 7200 liwrow czyli 660 czer. zł. zapadłey i w Rewizoryum dnia 5 Wrzenia 1801 roku potwierdzoney — żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie obżałowany zostaie, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż Franciszkowi Druczowi adwokata tuteyszego Męciszewskiego, z iego szkodą i iego kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten stosownie do przepisu ustawy sądowey rozpocznie się i ukończony będzie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina się, ażeby w przeciągu 90 dni sam stanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił, i podług przepisu tych srzódków prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzi, gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisac był winien.

Jozef de Nikorowicz.

Józef de Cronenfels.

W. Roskoschny.

Z Rady C. K. sądow szlacheckich Krakowskich Galicyi zachodniey.

W Krakowie dnia 6 Lipca 1802 roku.

J. Daublebski Sternek.

Na dnia 15go Września będą w cyrkularney kancellaryi Krakowskiey grunta do beneficium Nasichowice należące w 9 letnią arendę przez publiczną licytacyą wypuszczone. Kondycye tyczące się w teyże kancellaryi codzień widziec można.

W Krakowie dnia 22go Sierpnia 1802.

Riedheim, Starosta cyr.

Dziedziczka Domu na Przedmieściu Lubicz Wesoła pod Nrem: 198 stoiącego, uwiado-

nia publiczność, iż takowy dom wraz z kilką tysięcy cegły, i kilkunastu sążni kamieni, oraz dwiema ogrodami, przez publiczną licytacyią na dniu 15 miesiąca Września 1802 roku o godzinie 9 zrana w tymże Dworku odprawić się maiącą, sprzedać przedsięwzięła. Każdy przeto chęć kupna maiący w dniu, godzinie i mieyscu przeznaczonym stawić się raczy, a więcey daiącemu Dom ten przez publiczną licytacyią sprzedanym za gotowe pieniądze będzie.

Przez C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey czyni się wiadomo ninieyszym Edyktem już po piąty raz, wszystkim i każdemu z osobna sukcessorom po niegdy Janie Szymońskim koniuszym Alexandry z Xżąt Czartoryskich Ogińskiey, iż tenże Jan Szymoński umarł i niejaki maiątek w tych kraiach zostawił.

Wszyscy więc sukcessorowie o spadłey tey sukcessyi i z tym dodaniem się uwiadomiaią, aby w przeciągu dwoch miesięcy swe oświadczenie względem przystąpienia do tego dziedzictwa po Janie Szymońskim pozostałego do tuteyszych sądow podali, gdyż inaczey to swym porządkiem z kuratorem massy pertraktowane będzie.

Gołaszewski.
Wrabetz.
Gruszecki. *Z Rady C. K. sądow Szlach. Lubelskie Galicyi Zachod.*
Dan w Lublinie 14 *Lipca* 1802.
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Ur. Mikołaiowi i Ignacemu Mrozowickim, że Ignacy Kuczewski, u sądow tych o summę 160940 zł. pol. 15 gr. lub teyże zabespieczenie, żałobę na nich podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się im patrona tuteyszego Moraczewskiego z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest: w 90 dni excypowali, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i podług przepisu tych sródkow prawa używali, które do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodnosć z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samiby sobie przypisać byli winni. Dan w Lublinie dnia 9. Czerwca 1802 roku.

Gołaszewski.
Purtscher.
Gruszecki. *Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lubelskich Gal. Zachod.*
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Urodzonemu Xaweremu i Antoniemu Turskim ś. p. Felixa Turskiego Biskupa Krakowskiego sukcessorom, tudzież Placydowi Trzaszkowskiemu, że Paweł Jagmin o zwrocenie terminu z przeniesienia zaczętey) przez małoletniego Dominika Xcia Radziwiłła o powroczenie Folwarku) na nich sprawy, u sądów tych żałobę na nich podali, i o pomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się, im patrona tuteyszego Ur. Reynbergiera, z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się: i ukończony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest: dnia 14 *Września r. b. o godzinie* 10 *ranney sami się stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili i podług przepisu tych środkow prawa używali, które do obrony swey sprawy za nayskuteczniey-sze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samiby sobie przypisać byli winni. Dan w Lublinie dnia* 7 *Lipca* 1802.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Friedenthal. *Z Rady C. K. Sądow Szlachec. Lubelskie Galicyi Zachod.*
Sahaneck.